

Helyzetkép

2016. április – május

Gazdasági növekedés

A múlt évben a várakozásokhoz képest valamelyest csökkent a globális gazdaság növekedésének dinamikája, amelyben az elhúzódó válsághelyzeteknek és – néhol egészen súlyos – lokális konfliktusoknak volt szerepe. Ezek következtében 2015-ben 0,3 százalékponttal lassult a GDP növekedés üteme: – a megelőző évi 3,4%-ot követően – 3,1%-kal emelkedett az összesített GDP. Ez évben némi gyorsulást mutatnak az első negyedév eddig ismert adatai. A fejlett országokat tömörítő OECD egészére számított bruttó hazai termék 1,8%-kal emelkedett, az Amerikai Egyesült Államok gazdasága 2%-kal, az Európai Unióé ugyancsak 1,8%-kal, ezen belül az eurózónáé 1,7%-kal bővült, míg a japán bruttó hazai termék stagnált a múlt év első negyedévéhez viszonyítva. A további kilátások a korábban vártnál kedvezőtlenebbek, és nem csupán a változatlanul fennálló konfliktusok, a közel-keleti helyzet, az ukrán válság, a kínai gazdaság bizonytalansága vagy éppen a latin-amerikai gazdaság recessziója miatt. Nem lebecsülhető politikai kockázatot jelent az Európai Unió, sőt az egész világgazdaság számára a Nagy-Britanniában lezajlott, az ország kiválási szándékáról lezajlott népszavazás eredménye. Így nagy valószínűséggel az idei évi gazdasági növekedés jó esetben a tavalyi szintet érheti el, nem elhanyagolható mértékű, lefelé mutató kockázatokkal.

A magyar gazdaság utóbbi tíz évének átlagos növekedési üteméhez tért vissza a 2016. év eleji adatok szerint. A 2012. évi jelentős, 1,7%-os visszaesést a következő években rendre 2%-os, 3,6%-os, majd 2,9%-os GDP index váltotta fel. ***Az idei első negyedévben irányában várható, mértékében váratlan korrekció történt.*** A bruttó hazai termék nyers adatok alapján 0,9%-kal, naptárhatás kiszűrésével 0,6%-kal, míg az Európai Unióban általánosan használt szezonálisan és naptárhatással kiigazított index szerint mindössze 0,4%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A változás mértékét jól mutatja, hogy – ugyancsak szezonálisan és naptárhatással korrigált adatok alapján – érzékelhetően, 0,8%-kal mérséklődött az előző negyedévhez viszonyítva. A KSH az első adatközléshez képest 0,1 százalékponttal lefelé módosította a naptárhatás kiszűrésével számított indexet.

A **bruttó hazai termék termelési oldalán** az első negyedévben az ipar, ezen belül a feldolgozóipar hozzáadott értéke egyaránt 0,7%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A feldolgozóipar legtöbb alágában visszaesett a teljesítmény; a két legfontosabb alág közül a járműgyártás érzékelhetően szűkült, a számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártásé jelentősen bővült. Az építőipar teljesítménye egészen kivételes mértékben, 27,5%-kal maradt el az egy évvel korábitól. A mezőgazdaság hozzáadott értéke 3,5%-kal visszaesett.

A **szolgáltatások hozzáadott értéke** – az alacsony bázishoz képest – 3%-kal emelkedett. A szektoron belül a legnagyobb, 6,4%-os teljesítmény bővülést a kereskedelem, a szálláshely szolgáltatás és a vendéglátás érte el; ezen belül a turizmus harmadik éve jelentősen bővíti a tevékenységét; ugyanakkor a kiskereskedelmi forgalomra vonatkozó adatok nagyfokú bizonytalansága miatt a jelentős dinamikát tükröző statisztikai adatokat indokolt némi fenntartással kezelni. A szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenység hozzáadott értéke is kiemelkedő dinamikával, 5,4%-kal emelkedett, míg az információs és kommunikációs tevékenységek teljesítménye 3,8%-kal, a szállításé és raktározásé 3,1%-kal bővült. A többi szolgáltatási ág hozzáadott értéke nem érte el a szektor átlagát. A kisebb súlyú művészeti, szórakoztatási, és szabadidős tevékenységek teljesítménye 2,8%-kal, a lakásértékesítést és -gazdálkodást is magába foglaló ingatlanügyleteké 1,2%-kal nőtt. A közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye – a korábbi évek csökkenő tendenciáját követően, tehát az alacsony bázishoz képest – szerény mértékben, 0,7%-kal emelkedett. A pénzügyi, biztosítási tevékenység hozzáadott értéke – a rendkívül alacsony bázishoz viszonyítva is – 0,2%-kal mérséklődött. A bruttó hazai termék bővüléséhez a szolgáltatási szektor 1,6 százalékponttal, ezen belül a kereskedelem és a turizmus 0,6 százalékponttal járult hozzá, míg az ipar és a mezőgazdaság egyaránt 0,1 százalékponttal, az építőipar pedig 0,7 százalékponttal mérsékelte azt.

A **bruttó hazai termék felhasználási oldalán** a háztartások tényleges fogyasztása – a magas bázishoz képest is – jelentősen, 4%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása kiemelkedő dinamikával, 4,8%-kal, míg a kormányzattól kapott természetbeli juttatások volumene – az alacsony bázishoz képest – 0,3%-kal visszaesett. A közösségi fogyasztás 3,4%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Az első negyedévben a végső fogyasztás 3,9%-kal bővült a múlt év azonos időszakához képest. A **bruttó állóeszköz-felhalmozás** nagyon jelentősen, 7,8%-kal, az összes bruttó felhalmozás pedig 3,5%-kal visszaesett. A beruházási teljesítmény az európai uniós források hiányában zuhant ilyen mértékben. Az első negyedévben megfordult a külkereskedelmi mérleg iránya, megszűnt a kiviteli többlet. A nemzetgazdaság exportteljesítménye 5,7%-kal, míg importteljesítménye 7,8%-kal nőtt. A GDP első negyedévi bővüléséhez a végső fogyasztás 2,8 százalékponttal járult hozzá, míg a bruttó felhalmozás 0,7 százalékponttal, a külkereskedelmi forgalom pedig 1,2 százalékponttal mérsékelte azt.

Az előző negyedévhez képest a bruttó hazai termék összetevői közül az ipar teljesítménye 2,4%-kal, az építőiparé kivételes mértékben, 24%-kal visszaesett. A mezőgazdaság hozzáadott értéke 0,4%-kal, a szolgáltatásoké 0,3%-kal emelkedett. A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztási kiadása 1,3%-kal bővült, míg a kormányzattól származó természetbeni juttatások értéke 0,2%-kal, a közösségi fogyasztás 1,2%-kal szűkült. A bruttó állóeszköz-felhalmozás érzékelhetően, 13%-kal visszaesett, az export 1,5%-kal, az import 2,5%-kal emelkedett.

*A beruházási teljesítmény számottevő zuhanása jól mutatja, hogy a magyar gazdaság bővülésének fő forrása a – kormányzati szabadságharc fő célpontjának kijelölt – **Európai Unió, melynek támogatása nélkül gyakorlatilag nem képes bővülni**, sőt még szinten maradni sem **a felhalmozás**, ami pedig a felzárkózás záloga. A brit népszavazást követő bizonytalan helyzetet a magyar kormány – úgy tűnik – meglehetősen rövidlátóan belpolitikai előnyszerzésre, valamint a térségbeli mozgásterének növelésére igyekszik felhasználni. A továbbra is **a konfrontációra, a tulajdonviszonyok erőszakos átalakítására, a piacgazdaság alapvető szabályainak felrúgására épülő kormányzati gazdaságpolitika** – a kényszerűen és egyben szükségszerűen – átalakuló Európai Unióban **egyre kockázatosabb**. A menekülő működőtőke, a gyorsuló ütemben távozó szellemi tőke tovább rontja a magyar gazdaság eddig sem túl rózsás kilátásait.*

Az Eurostat közzétette a tagországok egy főre eső bruttó hazai termékének, és a háztartások egy főre jutó fogyasztásának vásárlóerő paritás szerint számított 2015. évi előzetes adatait. A számítások egységes módszertan alapján készülnek, és összehasonlíthatóvá teszik az egyes országok gazdasági teljesítményét és a háztartások fogyasztását a valuták árfolyamától függetlenül olyan módon, hogy figyelembe veszik az egyes országok eltérő árszínvonalát. Az eredményeket az Európai Unió átlagában mutatják ki. *Az Eurostat* évenként elvégzett **elemzése** sajnálatos módon **Magyarország lecsúszásának folyamatát tükrözi**. Még az utóbbi három évben elért viszonylag jelentős gazdasági növekedés sem hozott érdemi változást ebben. Az e periódusban elért növekedési dinamika az egy főre jutó GDP volumenében némi közeledést jelentett ugyan az Európai Unió átlagához 2013-ban és 2014-ben, de nem folytatódott a múlt évben, és egyáltalán nem történt előrelépés e három év alatt az egy főre eső fogyasztás volumenében. *A környező országokhoz képest* pedig még ez – az átmenetinek bizonyult – **magasabb növekedési ütem sem szakította meg a leszakadásunk folyamatát**.

A magyar gazdaság teljesítménye 2010-ben az Európai Unió átlagának a 65%-a volt, és ezen nem sikerült változtatni a rákövetkező két évben sem. A 2013. évi magasabb növekedéssel érte el az egy főre jutó magyar GDP az uniós átlag 67, majd 2014-ben a 68%-át, amelyet tavaly nem sikerült meghaladni. A háztartások egy főre eső fogyasztásában az elmúlt négy év nem hozott változást: az egy főre eső fogyasztás mindvégig az Európai Unió átlagának 62%-a maradt. Ez az adat jól mutatja a magyar társadalom helyzetét: a korábbinál valamivel gyorsabb gazdasági növekedés csupán a kormányzati kommunikációban eredményezett sikereket, az Európai Unió többi országához képest egyáltalán nem. Azaz **a kormány torz társadalompolitikáját tükrözi a háztartások egy főre eső fogyasztásának alakulása**.

Ez alatt az idő alatt a kelet-közép-európai térség országai közül csak egyetlen országban nem volt felzárkózás: Horvátországban, amely hosszabb krízissel küzdött az utóbbi időszakban. Az összes többi országban eredményesebb volt a közeledés az európai centrumhoz, mint a magyar gazdaságban. Mára oda jutottunk, **hogy csupán a legutóbb csatlakozott három balkáni tagországot előzzük meg az Európai Unió fejlettségi rangsorában**. 2010-hez képest is romlott a pozíciónk: akkor a térség 11 államából a negyedik helyet foglaltuk el Szlovénia, Csehország és Szlovákia után. Megjegyzendő, hogy 1995-ben, /abban az évben, amikor elkezdődtek azok a statisztikai vizsgálatok, amelyek megalapozzák a rangsorok felállítását/ Magyarország egy főre jutó bruttó hazai terméke az uniós átlag 51%-át, míg 2004-ben, a csatlakozás évében a

62%-át tette ki. A 11 közép-kelet-európai ország rangsorában mindkét évben a harmadik helyet foglalta el Magyarország, míg a múlt évben a nyolcadikat.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság statisztikai mutatói harmadik éve látványosan javulnak, ugyanakkor az elsődleges hazai munkaerőpiacon lényegesen szerényebb a foglalkoztatottak számának emelkedése. A versenyszférában az utóbbi három év bővülésével sikerült eljutni oda, hogy a foglalkoztatottak száma elérte a 2008. évi válságot megelőző szintet. A külföldi munkavállalók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét, valamint a közmunkások negyedmilliót közelítő számát is figyelembe véve a tényleges munkanélküliségi ráta 9% közelében lehet, ami megegyezik az Európai Unió átlagával, vagy valamelyest meg is haladja azt. A reálkeresetek érzékelhetően, a közsféra egyes területein kiemelkedő mértékben nőnek, ugyanakkor – a kormányzati szándéknak megfelelően – a közalkalmazottak körében egyre nagyobbak a fizetésbeli különbségek, egyben újabb és újabb bérfeszültségek keletkeznek.

A KSH mintavételes lakossági felvétele szerint a március és május közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 314 ezer fő volt, 149 ezer fővel, 3,6%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 224 ezer fő volt, 12,4%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A foglalkoztatási mutató emelkedésében szerepet játszott az is, hogy a munkaerő-felvétel módszertana szerint 118 ezer külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak mutatott ki a KSH, létszámuk jelentősen, 7,6%-kal nőtt egy év alatt. A foglalkoztatottak számának bővülése több mint egyötöd részben a közfoglalkoztatottak és a külföldön dolgozók létszámának emelkedéséből származott.

A lakossági adatfelvétel szerint a **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a március és május közötti trimeszterben 3 971 ezer főt foglalkoztattak, 3%-kal többet, mint egy évvel korábban. A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezret meghaladó körét is beleszámítva a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 66% volt, 2,8 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A legjobb munkavállalási korú 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 81,9% volt, 1,8 százalékponttal magasabb, mint a múlt év azonos időszakában, míg az 55-64 évesek 49,4%-os foglalkoztatási rátája 4,9 százalékponttal haladta meg az egy évvel korábit.

Az **aktív munkanélküliek száma** a március és május közötti három hónap átlagában 251 ezer fő volt, 69 ezer fővel, 21,6%-kal kevesebb az egy évvel korábinál. Az első negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 312 ezren válaszolták a munkaerő-felvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták a munkaerőpiacon a helyzetüket; közülük 72 ezer főt sorolt a KSH a **passzív munkanélküliek** csoportjába. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely csupán az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató –, a megfigyelt trimeszterben 5,5% volt, 1,6 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábinál.

A 25 éven aluliak között hosszú idő óta rendkívül magas, a március és május közötti három hónap átlagában 13,8% volt a munkanélküliek aránya, annak ellenére, hogy az egy évvel azelőttihez képest 4 százalékponttal csökkent a mutató értéke. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: az álláskeresők csaknem fele, 47,5%-a legalább egy éve eredménytelenül keresett munkát. A munkanélküliség átlagos időtartama meghaladta a másfél évet, 18,2 hónap volt, az egy évvel azelőtti 18,1 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált álláskeresők száma** május végén 307 ezer fő volt, 9,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és egynegyedével, 26%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Májusban a foglalkoztatók 43 100 új álláshelyet jelentettek be, jelentősen, 30,4%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és 4,6%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ezen belül a piaci munkaalkalmak viszonylag alacsony száma 7,6%-kal csökkent az előző hónaphoz, míg 5,2%-kal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A támogatott munkahelyek száma az előző hónaphoz képest alig több mint a felére, 41,3%-kal csökkent, míg a tavaly májuséhoz képest 4,2%-kal emelkedett. Az ötödik hónapban bejelentett új álláshelyek több mint fele, 57,2%-a közmunka végzésére irányult.

Május végén a regisztrált munkanélküliek 15,2%-a 25 éven aluli fiatal volt, akiknek közel háromnegyede, 73,3%-a első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek több mint felének, 52,1%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 42%-ának nem volt az általános iskolánál magasabb végzettsége, valamivel több mint fele, 52,2%-a rendelkezett középfokú végzettséggel. Ez utóbbi körben 29% végzett szakiskolát vagy szakközépiskolát, 47% szakmunkásképzőt, 4,5% technikumot, míg 19,5% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek aránya májusban 5,8%-ot képviselt a munkanélküliek között. Az álláskeresők háromtizede, 30,4%-a 50 éven felüli volt. A munkanélküliek kevesebb mint egyhatoda, 18,2%-a volt jogosult álláskeresési támogatásra, míg a lényegesen kisebb összegű szociális segélyben kevesebb mint egyharmaduk, 32,4%-uk részesült. **A munkanélküliek csaknem fele, 49,4%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – teljesen ellátatlanul maradt.** Ennek oka – többek között – az összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 9 hónapig jár az érintetteknek.

Változatlanul **súlyos területi problémákkal terhelt a munkaerőpiac**, bár a közfoglalkoztatottak számának jelentős növelésével minden megyében csökkent a munkanélküliek száma az egy évvel korábbihoz képest, a legkisebb mértékben Pest megyében 13,8%-kal, a legnagyobb arányban Bács-Kiskun megyében 29,4%-kal. Két régióban a munkanélküliségi arány meghaladta a 6,8%-os országos átlag másfélszeresét, és egy harmadikban megközelítette azt: Észak-Magyarországon 12,8%, Észak-Alföldön pedig 11,3%, míg Dél-Dunántúlon 9,5% volt a ráta értéke. Hat megyében kétszámjegyű volt a munkanélküliségi mutató, ezen belül öt megyében meghaladta az országos átlag másfélszeresét, két megyében a kétszeresét is: Nógrád megyében 14,8%-os, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 13,7%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 12,4%-os, Somogy megyében 11,2%-os, míg Jász-Nagykun-Szolnok megyében 10,1%-os munkanélküliségi arányt regisztráltak.

A **közfoglalkoztatottak száma** áprilisban 210 300 fő volt, 23,1%-kal több, mint egy hónappal, és 13,6%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. Az első négy hónap átlagában közmunkásként 193 ezer főt alkalmaztak, ami 13,2%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első négy hónapban 79 300 forint volt, még az egy évvel korábbi átlagot is 0,5%-kal alulmúlta, és nem érte el a jogszabályban előírt minimálbér háromnegyedét sem, annak csupán 71,4%-át tette ki. Idén a különbség még nőtt is azért, hogy a kormány a minimálbér emelését önkényesen nem terjesztette ki a közfoglalkoztatottakra.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első négy hónapban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 946 ezer fő **állt alkalmazásban**, 3,4%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 2,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – 695 ezer főt alkalmaztak, 0,4%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első négy hónapban 256 500 forint volt, 6,1%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A versenyszférában 272 800 forint volt az átlagos kereset, 5,3%-kal több az egy évvel korábbinál. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 263 500 forint volt a keresetek átlaga, jelentősen, 10,9%-kal több az egy évvel azelőttinél. A közszférában és a nonprofit szervezeteknél a teljes munkaidőben foglalkoztatottak közül 144 ezer fő a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 9 900, illetve 9 700 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

Az alkalmazásban állók **nettó átlagkeresete** az első négy hónapban 170 600 forint volt, 7,8%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. A fogyasztói árak ebben az időszakban 0,3%-kal emelkedtek, így a reálkereset nagymértékben, 7,5%-kal nőtt. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 123 500 forint volt, 7,4%-kal több, mint a megelőző évben; a szellemi dolgozók nettó 272 500 forintos keresete 6,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 175 200 forint volt az átlagkereset, jelentősen, 12,5%-kal több az egy évvel azelőttinél. Az első négy hónapban a keresetek a közigazgatásban és a védelem ágazatban együttesen 15,9%-kal, az oktatásban 6,5%-kal, az egészségügyben 9,4%-kal, míg a szociális ellátásban 14,8%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Áralakulás

A magyar gazdaságra harmadik éve változatlanul deflációhoz közeli környezet jellemző. Az ipari termelői árak trendje hosszabb ideje csökkenő, mivel a világpiaci nyersanyag árak több éve mérséklődnek, az energiaárak pedig alacsony szinten ragadtak. A mezőgazdasági termelői

árak közül a kukoricáé jelentősen nőtt, míg a búzáé, valamint az állati termékeké, különösen a tejé számottevően csökkent. A fogyasztói árak hosszú ideig stagnáltak, az árváltozás iránya azonban az utóbbi időszakban megfordult, és némi növekedés kezdődött.

Az **ipari termelői árak** áprilisban 0,1%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 1,4%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest; az első négy hónapban a termelői árak 1,6%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Áprilisban az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 7,1%-kal, a járműgyártásban 4,7%-kal, a textil- és bőriparban 2,9%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 22,3%-kal, a vegyiparban 4,4%-kal, a gyógyszergyártásban 3,7%-kal mérséklődtek a termelői árak az egy évvel korábbihoz képest. Összességében a feldolgozóiparban 0,7%-kal, az energetikában számottevően, 6,5%-kal estek vissza egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** áprilisban 0,2%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és ugyancsak 0,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest, míg az első négy hónap átlagában 0,2%-kal mérséklődtek. Áprilisban a kiviteli árak az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 5,9%-kal, a járműgyártásban 4,8%-kal, a textil- és bőriparban 3%-kal nőttek, míg a gyógyszergyártásban 4,9%-kal, a vegyiparban 2,8%-kal, a kohászatban 2,7%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóipar értékesítési árai ebben a relációban összességében 0,7%-kal emelkedtek, az energetikai ipariak 10,4%-kal elmaradtak az egy évvel korábitól.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** áprilisban 0,1%-kal nőttek az előző hónaphoz, és 4,7%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest, míg az első négy hónap átlagában 4,4%-kal maradtak el az egy évvel azelőttitől. Áprilisban az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 9,4%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 3,4%-kal, a járműgyártásban 3,3%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 23%-kal, a vegyiparban 6,5%-kal, a villamos berendezés gyártásban 3,1%-kal mérséklődtek a belföldi értékesítési árak a tavaly áprilisihez viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 4,8%-kal, az energetikai iparban 5,6%-kal visszaestek az értékesítési árak ebben a relációban az egy évvel korábbihoz képest.

A **mezőgazdasági termelői árak** áprilisban 0,4%-kal, az első négy hónapban 1,4%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek ára áprilisban 4,2%-kal nőtt; a gabonafélék termelői ára 1,6%-kal emelkedett; ezen belül a búzáé 13%-kal mérséklődött, a kukoricáé ugyancsak 13%-kal meghaladta a tavaly áprilist. Az ipari növények termelői ára jelentősen, 9,7%-kal, ezen belül az olajos növényeké 3,5%-kal nőtt. A zöldségek felvásárlási ára 1%-kal, a burgonyáé – az alacsony bázishoz képest – kiugró mértékben, 59,8%-kal emelkedett, a gyümölcsöké 3%-kal csökkent. Az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 6,2%-kal mérséklődött, ezen belül a vágóállatoké 3,6%-kal, míg az állati termékeké érzékelhetően, 12%-kal, ezek sorában a tejé 13%-kal esett vissza.

A **fogyasztói árak** májusban 0,3%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 0,2%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest; az első öt hónap átlagában 0,3%-kal nőttek a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az élelmiszerek ára áprilishoz mérten 0,3%-kal emelkedett, ezen belül az idényáras élelmiszerek 3,2%-kal drágultak. Az étolaj ára egy hónap alatt 1%-kal, a péksüteményeké 0,9%-kal, a marhahúsé 0,7%-kal emelkedett, a sajté 2,3%-kal,

a margariné 1,4%-kal, a tejé 1,1%-kal csökkent. A ruházati termékek az előző hónaphoz képest 0,7%-kal, míg az üzemanyagok 2,7%-kal kerültek többbe.

Az élelmiszerek fogyasztói ára májusban azonos volt az egy évvel korábbival. Az idényaras élelmiszerek 8,9%-kal drágultak; a cukor ára csaknem egyötödével, 19,7%-kal, az étolajé 7,9%-kal, a csokoládéé és a kakaóé, valamint az éttermi étkezése egyaránt 3,3%-kal, a rizsé 1,8%-kal, a liszté 1,7%-kal emelkedett, a sertéshúsé – az áfa-kulcs mérséklés hatására – 18,5%-kal, a tejé 7,7%-kal, a sajté 6,9%-kal, a vajé 3,9%-kal csökkent. A szeszes italok és dohányárak ára 2,2%-kal, ezen belül a dohánytermékeké 4,8%-kal emelkedett. Az újságok és folyóiratok, valamint a sportszerek és játékok ára egyaránt 3,4%-kal, a tanszereké és írószereké 2,5%-kal, a gyógyszereké 2,1%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 0,8%-kal, ezen belül a használt személygépkocsiké 5,6%-kal, a kerékpáré 3,7%-kal, míg a ruházati termékeké csekély mértékben, 0,3%-kal emelkedett, az üzemanyagoké pedig jelentősen, 10,8%-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A háztartási energiacsoporthoz tartozó termékek ára 0,1%-kal, ezen belül a palackos gázé 11,3%-kal mérséklődött, a távfűtésé, a vezetékes gázé és az elektromos áramé változatlan maradt, míg a szénéé 0,9%-kal, a tűzifáé pedig 3,7%-kal nőtt. A szolgáltatások 1,3%-kal drágultak; a lakbér 6,3%-kal, a színházjegy 4,8%-kal, az üdülés 4,5%-kal, ezen belül a külföldi üdülés 11,3%-kal, a háztartási szolgáltatás 3,5%-kal, a lakáskarbantartás 3,3%-kal, a postai szolgáltatás 2,4%-kal, a hírközlés 1,7%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt.

A **nyugdíjas fogyasztói** kosárral számított **árindex** májusban 0,3%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 0,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az év ötödik hónapjában a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – **maginfláció** 1,3% volt, ami a következő hónapokban a fogyasztói árindex nagyon lassú emelkedését vetíti előre.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** a KSH adatközlése szerint harmadik éve dinamikusan bővül, amiben szerepe van a kereskedelmi tevékenység fehéredésének is. Áprilisban az eladások volumene – szezonálisan és naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 0,9%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – naptárhatással korrigált adatok szerint – 6,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest; az első négy hónapban 4,9%-kal emelkedett a forgalom volumene. Az élelmiszerforgalom évkezdettől 2,3%-kal, ezen belül az élelmiszerláncok forgalma 2,1%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké 3,3%-kal nőtt. Az élelmiszeren kívüli forgalom – a KSH jelentése szerint – 8,2%-kal emelkedett. Az első négy hónapban a ruházati termékek értékesítése jelentősen, 12,2%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 7,9%-kal, az illatszereké 7,7%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 5,2%-kal, a könyveké és újságoké 3,6%-kal, a gyógyszereké 3,4%-kal nőtt, míg a vegyes iparcikkeké gyakorlatilag stagnált, 0,3%-kal visszaesett. A korábbi évekhez hasonlóan jelentősen, 30,1%-kal emelkedett az internetes és csomagküldő kereskedelem, míg a tavalyinál szerényebb ütemben, 3,7%-kal a

használcikkek forgalma. Az üzemanyagok eladásának volumene 5,3%-kal haladta meg az egy évvel korábit.

A **lakosság betétállománya** májusban 6 milliárd forinttal fogyatkozott, és a hónap végén 6 911 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 14 milliárd forinttal nőtt, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 35 milliárd forinttal mérséklődött, ugyanakkor az árfolyamváltozások következtében 15 milliárd forinttal gyarapodott. A háztartások betétállománya összességében tranzakciók eredményeként – a szezonális hatások kiszűrése után – 9 milliárd forinttal emelkedett. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint május végén a lakosság birtokában 4 425 milliárd forint értékű állampapír volt, 25,8%-kal több, mint az év elején.

A **lakosság hitelállománya** májusban 7 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 5 767 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 7 milliárd forinttal csökkent, míg a devizahiteleké nem változott. A lakossági devizahitelek aránya május végén a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,8%-át jelentette. A háztartások hitelállománya tranzakciók eredményeként – szezonálisan kiigazítva – 16 milliárd forinttal csökkent.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** az előző két évi dinamikus bővülést követően az idei évben mérsékelten, megingásokkal nő. A márciusi exportcsökkenés után áprilisban a kivitel volumene 8,8%-kal, a behozatalé 3,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az első négy hónapban az export volumene 4,5%-kal, az importé 5,5%-kal nőtt. A **külkereskedelmi mérleg** első négyhavi aktívuma 1 075 milliárd forintot, illetve 3 449 millió eurót tett ki, 925 milliárd forinttal, illetve 3 013 millió euróval többet, mint 2015 azonos időszakában. Évkezdettől a külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 0,3%-kal, a behozatalban 2,6%-kal csökkent, a cserearány 2,4%-kal javult. A forint az euróhoz képest 1,7%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 2,1%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első négy hónapban 4,5%-kal, ezen belül áprilisban 10,5%-kal, míg a behozatalé 3,5%-kal emelkedett. Az első negyedévben tapasztalt visszaesés után áprilisban ismét 10%-ot megközelítő mértékben nőtt a közúti járművek exportja, sőt meglepő módon az import is csaknem 20%-kal emelkedett, alapvetően az állami flottavásárlások következtében. A második legjelentősebb árucsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene 6,4%-kal, ezen belül áprilisban 9,1%-kal, az importé 8,8%-kal nőtt. Az árucsoporton belül – az autóiipari megrendeléseknek köszönhetően – kiemelkedően, 16%-kal növekedett a gumigyártmányok behozatala. Az energiahordozók importvolumene az első négy hónapban 1,9%-kal emelkedett, ezen belül áprilisban 7,3%-kal mérséklődött a kőolaj és a kőolajtermékek behozatalának 16%-os csökkenése következtében. A kivitelben harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek, italok és a dohánytermékek exportvolumene az első négy hónapban 2%-kal

csökkent, míg az importé 4%-kal, ezen belül áprilisban 10,3%-kal nőtt. A gabonakivitel – nagyrészt a kukoricáé miatt – egynegyedével visszaesett a tavalyi kiemelkedő teljesítményhez képest.

Az év első négy hónapjában az Európai Unió tagállamaival folytatott külkereskedelem 1 065 milliárd forint, illetve 3 391 millió euró aktívummal zárult. Az oda irányuló export volumene 6,1%-kal, az onnan érkező importé 6,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A régi tagállamokba irányuló kivitel mennyisége 4,2%-kal, az új belépők felé történt exporté 11,5%-kal volt magasabb, mint a múlt év azonos időszakában. A 15 tradicionális tagállamból érkező behozatal volumene 6,8%-kal, az újonnan csatlakozottaktól származó 5,1%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. Az Unión kívüli államokkal folytatott külkereskedelem 10 milliárd forint, illetve 32 millió euró aktívummal zárult. A csökkenést az ázsiai országokkal folytatott kereskedelmi tevékenység eredményezte. Az Európai Unión kívüli tagállamokba irányuló kivitel 2%-kal csökkent, az onnan származó behozatal volumene viszont 2,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest.

Az MNB közzétette a pénzügyi számlák első negyedévi adatait. A márciussal záruló egy évben az államháztartás nettó hiánya 521 milliárd forint, a bruttó hazai termék 1,5%-a volt. Az első negyedév végén az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett/maastrichti/adóssága 26 148 milliárd forint volt, 1 172 milliárd forinttal több, mint egy évvel korábban. **A bruttó államadósság március végén a GDP 77,2%-a volt, ez 0,3 százalékponttal magasabb, mint amit a jegybank két hónappal ezelőtt az előzetes adatközlésében publikált, és *jelentősen, 1,9 százalékponttal nagyobb az év végénél.*** Az adósságpályának van némi szezonalitása, például az egyes hitelek törlesztési periódusainak megfelelően. Ugyanakkor az MNB adatközlései egyértelműen arról árulkodnak, hogy a kormány és a jegybank az év végi adósságállományt kreatív, sőt a törvényesség határát átlépő megoldásokkal néhány napra mesterségesen leszorítja. Ezt a közzétett idősorok jól mutatják.

Ha megnézzük az egyes években a negyedévek utolsó napjára vonatkozó adatsorokat, akkor a következőt tapasztalhatjuk: 2013: 81%, 79,5%, 77,9%, és az év végén 76,8%. Ezt követően 2014 első negyedév végén 81,5%, majd rendre 81,9%, 79,4% míg az év utolsó napján 76,2%. 2015-ben a negyedév végi adatok: 76,8%, 78,8%, 78% és ismét a kedvezővé vált év végi adat: 75,3%. Ezt követte tehát a legfrissebb GDP arányos adósságmutató, a 77,2%. Azaz a kormány deklarált törekvése az államadósság folyamatos és radikális csökkentésére gyakorlatilag az év végi büvészmutatványokra korlátozódott. Sőt amennyiben számításba vesszük azt is, hogy az állami tulajdonú szakosított pénzügyintézet, az Eximbank rendeltetésszerűnek egyáltalán nem nevezhető sajátos hitelezési gyakorlatát az Eurostat több éve határozottan – eredménytelenül – kifogásolta, akkor még rosszabb a helyzet. Ugyanis a bank nem a törvényben meghatározott exportfinanszírozás céljára ad rendszeresen nagy összegű hiteleket, pontosabban nem azt nézi, mire, hanem azt, hogy kinek kell a hitel. Így nem a kereskedelmi banki gyakorlat szempontjait érvényesíti hitelezési gyakorlatában, hanem meghatározott, a jelenlegi hatalomhoz igen közeli szereplőket részesített feltűnően nagy összegű kölcsönökben. A többszöri figyelmeztetést követően az Eurostat a 2015. évi kormányzati hiányról és adósságról szóló idén közzétett jelentést záradékkal látta el, mert az Eximbank jelzett, államilag irányított hitelezése

értelemszerűen a rendeltetésellenes hitelállomány 600 milliárd forintot meghaladó mértékével GDP arányosan 2,1%-kal növeli az államadósságot.

A fentiekből egyenesen következik, az idei első negyedév végén a bruttó államadósság valóságos értéke az Eurostat módszertana szerint 79,3% volt, azaz még akkor sem mérséklődött 2010 óta, ha eltekintünk a 3 000 milliárd forintos magánnyugdíj-pénztári vagyon teljes elköltésétől. Ha ezt is számításba vesszük, akkor megállapítható, hogy a kormányzati kommunikáció alapvetően helyes számokat hirdet az államadósság változásáról, csak ellenkező előjellel. Sajnos ez nem csupán statisztikai érdekesség, ennek a következményeit a magyar gazdaság állapota egyre világosabban mutatja.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű bevétele** január-május hónapokban 6 524 milliárd forint volt, 72 milliárd forinttal több, mint az előző év azonos időszakában. Az éves előirányzathoz viszonyítva annak 41,3%-a teljesült. A kiadások ugyanezen időszakban 6 538 milliárd forintban realizálódtak, ezzel a 2016-ra az önkormányzati kiadások nélkül tervezett éves előirányzat 39,5%-át költötte el a költségvetés május végéig, összességében 426 milliárd forinttal kevesebbet, mint 2015 első öt hónapjában. A központi alrendszer konszolidált hiánya május folyamán 132 milliárd forinttal csökkent, az első öthavi mérleg 13 milliárd forint deficittal zárult. 2016 év elejétől május végéig az éves viszonylatban tervezett 762 milliárd forintos hiány 1,7%-a realizálódott, amely összegében 490 milliárd forinttal, teljesítési arányát tekintve pedig 40,1 százalékponttal alacsonyabb volt az egy évvel korábbinál.

A **gazdálkodó szervezetek** 2016. május végéig 627 milliárd forint **adót fizettek** a költségvetésnek, 23,4%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A növekedés elsődlegesen a befolyt 285 milliárd forintos társasági adónak köszönhető, amely az előző év azonos időszakában fizetettnek közel kétszerese, 194,2%-a. Ezzel május végéig az éves előirányzat 71,3%-a teljesült. Figyelemre méltó azonban, hogy e jogcímen a tavalyi társasági adóbevételnek – a növekedési adóhitelek igénybe vételének lehetőségével számolva – mindössze 73%-át tervezte a kormányzat, majd maga is meglepődött a magas összegű és arányú teljesítésen. Holott ez csupán azt jelzi, hogy az adóhitelek igénybevétele – annak feltételei miatt – ismét csak egy szűk vállalkozói réteg lehetősége. A társasági adó mellett a központi költségvetés az egyéb központosított bevételekből tett szert számottevő, 164 milliárd forintos, a tavalyi azonos időszakban befolyt összeget 13 milliárd forinttal meghaladó bevételre, amelynek a tavalyi első öthavi teljesítést 8,4%-kal meghaladó összegéből 60 milliárd forint volt az elektronikus útdíj.

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból május végéig 1 783 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 3,1%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Általános forgalmi adóból 2,8%-kal, jövedéki adóból 7,8%-kal magasabb bevétel folyt be a költségvetésbe az egy évvel korábbinál. Az ÁFA bevételek növekedésében szerepet játszottak a 2007-2013-as EU költségvetési ciklus utolsó évének meghatározott projektjeihez kapcsolódó elszámolások. A jövedéki termékek közül az üzemanyagok értékesítése utáni 217 milliárd forintos adóbevétel a forgalom növekedése miatt 2,8%-kal, a dohánytermékek értékesítéséből származó 140 milliárd forint a május 20-án életbe lépett jogszabályi változások készletezési hatása következtében 19%-kal

emelkedett a múlt év azonos időszakához képest. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó első öthavi 83 milliárd forintos bevétel 10,9%-kal elmaradt az egy évvel korábitól, miután az állami pénzügyi intézmények fizetési kötelezettségét a kormány mérsékelte, illetve eltörölte.

A **lakosság** ez év májusának végéig 807 milliárd forint **adót fizetett**, 3,2%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az állami bevételek növekedési ütemének lassulása itt is érzékelhető. A 721 milliárd forintos személyi jövedelemadó bevétel 2,1%-kal, az illetékbevezetések összege 17,3%-kal, míg a megfizetett gépjárműadó összege 1,5%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A társadalombiztosítási alapok első öthavi bevétele 2 138 milliárd forintot tett ki, amely 3,4%-kal több az egy évvel azelőttinél. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alap összes bevétele 2,3%-kal, egészségbiztosítási alapé 5,1%-kal haladta meg az egy évvel korábit.

Az **államháztartás kiadásainak** 2016. évi előirányzata 11%-kal alacsonyabb a 2015-ben teljesítetténél. Ebből a központi alrendszer május végéig 6 538 milliárd forintot, a tervezett összeg 39,5%-át használta fel, ami 426 milliárd forinttal, 6,1%-kal kevesebb, mint a megelőző év első öt hónapjában volt. Az államháztartáson belül a központi költségvetés első öthavi kiadása 11%-kal alacsonyabb volt a megelőző év azonos időszakáénál, amely főként a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásainak előző évhez viszonyított mérséklődésével függ össze. Az államháztartás kiadáscsökkenésének nagy vesztese a szociális és családtámogatások területe, amelyre 2016 egész évére 24 milliárd forinttal, 3,4 %-kal kisebb összeggel szánt a költségvetés a tavalyinál. Január-május folyamán e célokra 291 milliárd forintot, 7,9 milliárd forinttal kevesebbet fordított a kormány, mint tavaly ilyenkor. A családi támogatások az első öt hónapban 173 milliárd forintot tettek ki, az előző év azonos időszakához képest 1,2%-kal kevesebbet. Azon belül a legszámottevőbb tételre, családi pótlékra az előző évnek 98,8%-át, fordította a kormány. Korhatár alatti ellátásokra 2016 folyamán összességében 113 milliárd kifizetésével számoltak, ami 23,5 milliárd forinttal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. A május végéig teljesített kifizetések 52,2 milliárd forintos összege 8,9 milliárd forinttal kevesebb a múlt évinél. A szociális ellátások naptárhatástól nem befolyásolt területe a közgyógyellátás. Az e célra fordított támogatásokra május végéig 10,8%-kal kevesebbet folyósított az állam, mint a múlt év hasonló időszakában.

A **költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** ez évi együttes halmozott **kiadásaira** éves szinten a tavalyinál 2 250 milliárd forinttal alacsonyabb összeget irányzott elő a kormány. A csökkenés döntően a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásainál jelentkezik 620 milliárd forinttal. Május végén a jogcím kiadásai 2 566 milliárd forintban realizálódtak, ami 26,7%-kal alacsonyabb az előző évben teljesítetténél. Az uniós kiadások 214 milliárd forintos összege 430 milliárddal kevesebb a tavalyi év azonos időszakáénál, éppen egyharmada annak. A kiadások felfutását a 2014-2020-as uniós programozási időszak operatív programjaival kapcsolatos harmadik negyedévi kifizetésektől várják.

Az **államháztartás alrendszereinek** támogatására 2016 folyamán összesen 1 296 milliárd forintot szánt a kormányzat, ez mintegy 70 milliárddal, 5,1%-kal kevesebb a tavalyinál. Az elkülönített állami alapok 2015. évi támogatási keretét 86 milliárd forinttal, 62,2%-kal növelték, teljesítése 41 milliárd forinttal, 69,7%-kal volt magasabb, mint tavaly május végén. Az alapok

közül a legszámottevőbb újraelosztó szerepet 2016-ban a megelőző évihez képest közel 100 milliárd forinttal több, 484 milliárd forintos éves kiadással tervezett **foglalkoztatási alapon** keresztül valósítja meg az állam. Az év első öt hónapjában 171 milliárd forintot használt fel a központi költségvetés e jogcímen, ami számottevően, 18,3%-kal magasabb az előző év azonos időszakában kifizetettnél. A kiadások mintegy 70%-át május végéig közmunka programok megvalósítására *előlegként* utalták át a felhasználóknak.

A társadalombiztosítás alapjai közül a **nyugdíjbiztosítási alap** éves kiadásaira – a 2015. december 31-ig megállapított ellátások 1,6%-os emelkedését is figyelembe véve – az előző évhez képest 0,6%-kal alacsonyabb összeget szán a kormány. Ugyanakkor az év első öt hónapjában 1 272 milliárd forint kiadás teljesült, amely 1,7%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. Az **egészségbiztosítási alap** első öthavi kiadása 817 milliárd forint volt, 6,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása, erre az év első öt hónapjában 395 milliárd forintot fordítottak, folyó áron mindössze 1,5%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában, miközben éves szinten 2,3%-os kiadásnövekedéssel számoltak.

A **helyi önkormányzatok támogatására** szánt éves előirányzat 662 milliárd forint, 5 milliárd forinttal alacsonyabb a tavalyinál. Az első öt hónapban teljesített 264 milliárd forint 2,6%-kal volt magasabb a 12 hónappal korábbinál. Azon belül azonban a tavalyi azonos időszakhoz viszonyítva 2,3%-kal csökkent az önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása, amelyből közel 10%-os mértékű a *szociális, gyermekjóléti és gyermekékeztetési feladatokra szánt támogatásoké*. A helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása mindössze 61,4%-a a tavalyi január-májusinak, és 16,2%-kal alacsonyabb a költségvetési szerveknél foglalkoztatottak bérkompenzációjának támogatása is.

A **költségvetési szervek** lejárt határidejű **tartozásállománya** május 31-én 69 milliárd forint volt, összegében az április végéhez képest 0,3 milliárd forinttal alacsonyabb, azaz stagnál. Az összeg az egy év előttinek 65,7%-a. Május végén a 716 költségvetési intézményből azok több mint fele, 365 intézmény volt eladósodott. Bár a tartozást halmozó intézmények száma 17-tel csökkent, de 23-mal kevesebb azoké is, amelyek tartozásai egy hónapon belüliek. Kedvezőtlenebb a szállítói tartozások korosítás szerinti összetétele. Az állami szervezetek határidőn túli tartozásainak szállítók részéről kényszerből hitelezett állománya egy hónap alatt 3 milliárd forinttal 65 milliárd forintra nőtt, ez a tartozások 94%-a, és 4 százalékponttal emelkedett egyetlen hónap alatt.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának irányításával működött májusban is a tartozások négyötödét felhalmozó intézményi kör, amelynek május végi adósságállománya 55,1 milliárd forint volt, egy hónap alatt mindössze 0,2 milliárd forinttal csökkent. Továbbra is az egészségügyi ágazat tartozása volt a legmagasabb, 51,7 milliárd forint, a teljes tartozásállomány közel háromnegyede. Az állomány május folyamán 1 milliárd forinttal nőtt, és ismételen nő az intézmények egymás közötti tartozása, azaz az ágazati körbetartozás is.

Május folyamán 1 milliárd forinttal 3,6 milliárd forintra csökkent a tárca fenntartásában az oktatási területen működő feszültséggóc, a **Klebelsberg Intézményfenntartó Központ**

tartozásállománya. Az intézmény testesíti meg a közoktatás területén azt *az elképesztő állami centralizációt, amely méreteiből adódó rugalmatlansága révén robbanás közeli társadalmi feszültséget gerjesztett, tehetetlensége működésképtelen helyzetet idézett elő a közoktatási ágazat számos intézményében.* Adósságállományának csökkenését továbbra is csak előrehozott, és nem többlet fenntartói támogatással érték el, azaz likviditás menedzselési technika alkalmazása következtében állt elő. Adósságának összetétele pedig az áprilisinál is kedvezőtlenebb. Május végén annak 87%-a 60 napnál régebbi volt, egy hónap alatt 10 százalékponttal emelkedett.

A Miniszterelnökség irányításával működő intézmények tartozásállománya május folyamán ugyan 1,2 milliárd forinttal csökkent, de a 6 milliárdos tartozás még így is a teljes állomány 8,8%-át jelentette. Ezen adósság 96,2%-a a közszféra törvényes módon történő működésének felügyeletét is feladatai között tudó fővárosi és megyei kormányhivataloknál keletkezett. A Honvédelmi Minisztérium májusi 3,6 milliárd forintos tartozásállománya a teljes állomány 5,2%-át jelentette, teljes egészében a fenntartásában lévő egészségügyi intézményé, és egy hónap alatt 0,3 milliárd forinttal nőtt. Számottevő még a belügyi tárcához tartozó intézmények növekvő, közel kétmilliárdos májusi adóssága is.

Az adósságállomány kezelése a kormányzat részéről ötletszerűen történik. Egyelőre nem mutatkozik tartós eredmény a legégetőbb helyzetű ágazatok – az egészségügy, a köz- és a felsőoktatás – intézményeiben, ellenben azokhoz felzárkózni látszik az igazgatási terület is, sőt a tartozáshalmozó intézményi kör is állandósul. *A végrehajtott pénzügytechnikai beavatkozások ellenére az eladósodás nagysága hullámzó, a folyamat azonban csaknem kezelhetetlen méretűvé duzzadt, komolyan veszélyeztetve a közszolgáltatások fenntarthatóságát.* A központi költségvetés adósságállományának folytatólagos fennállása jelzi, hogy a realitások szétfeszítik a tapasztalati adatok, valamint a közösségi szolgáltatások érdemi tartalom-vizsgálata, továbbá azok folyamatainak elemzése nélkül tervezett 2016. évi költségvetési törvényben lefektetett állami támogatási kereteket, ágazati arányokat. A támogatási igények felülvizsgálata, azok realitásának elemzése során elengedhetlenné válik a jelenlegi állami költségvetés-tervezési gyakorlat megszüntetése.

Ipar, építőipar

Az ipari termelés korábbi dinamikus bővülése a múlt év negyedik negyedében megtorpant, azóta a kibocsátás szerény ütemben bővül; több hónapban is előfordult, hogy a termelés volumene csökkent az előző havihoz képest. Áprilisban az ipari termelés – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 5,4%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 5,3%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az első négy hónapban 1,5%-kal nőtt az ipari kibocsátás volumene. A nyers adatok szerint a feldolgozóipari termelés évkezdettől 2,2%-kal emelkedett, az energetikai iparé stagnált, 0,2%-kal visszaesett. A feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás termelése

– a magas bázishoz képest – 0,6%-kal, a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártása – az alacsony bázishoz viszonyítva – 13,5%-kal emelkedett az első négy hónapban. A harmadik legnagyobb alág, az élelmiszeripar termelése stagnált, ezen belül áprilisban 3,5%-kal elmaradt az egy évvel korábitól. A kisebb súlyú alágak közül az ipari berendezések üzembe helyezésének és javításának kibocsátása 10,4%-kal, a villamos berendezés gyártása 8,5%-kal, a fafeldolgozás, papír- és nyomdaipari tevékenységé 7,8%-kal bővült, míg a gépgyártásé 10,1%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 5,4%-kal, a vegyiparé 3,4%-kal, a gyógyszergyártásé 2,6%-kal szűkült.

Az *ipari export* áprilisban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 2,5%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok szerint – 6,2%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva; az első négy hónapban – nyers adatok szerint – 2,4%-kal nőtt a kivitel. Az ipari gépek, berendezések üzembe helyezésének és javításának exportja évkezdettől 15,2%-kal, a számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártása 13,8%-kal, a nyomda- és papíriparé 8,5%-kal, a villamos berendezés gyártása 8,3%-kal, a járműgyártásé mindössze 1%-kal nőtt, míg a gépgyártásé 9,6%-kal, a textil- és bőriparé 3,2%-kal, a vegyiparé 1,9%-kal esett vissza. Az első négy hónapban – nyers adatok szerint – a feldolgozóipar kivitele 3,1%-kal haladta meg az egy évvel korábit, az energetikai iparé 14,4%-kal mérséklődött.

Az *ipar belföldi értékesítése* áprilisban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – stagnált az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 1,3%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest; az első négy hónapban – nyers adatok szerint – 1,6%-kal mérséklődött. A textil- és bőripar belföldi értékesítése évkezdettől 23%-kal, a számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártása 22,6%-kal, a fémfeldolgozásé 11,9%-kal, a villamos berendezés gyártása 7,5%-kal nőtt, míg a vegyiparé 4,8%-kal, a járműgyártásé 4,6%-kal, a gyógyszergyártásé 3,4%-kal visszaesett. Az első négy hónapban a feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok szerint – 2,1%-kal nőtt, az energetikai iparé 4,1%-kal mérséklődött.

A legalább ötfős vállalkozásoknál az *egy főre jutó termelés* az első négy hónapban 0,9%-kal csökkent a foglalkoztatottak létszámának 2,9%-os bővülése mellett. A termelékenység évkezdettől a fémfeldolgozásban 5%-kal, a számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 4,4%-kal, a nyomda- és papíriparban 4,1%-kal emelkedett, míg a gépgyártásban 11%-kal, a gyógyszeriparban 4,6%-kal, a járműgyártásban 3,9%-kal csökkent. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok *új rendeléseinek* volumene áprilisban 8,1%-kal nőtt, az exportrendeléseké ugyancsak 8,1%-kal, ezen belül a számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 10,7%-kal, a járműgyártásé 10,6%-kal, a belföldi rendeléseké pedig 7,9%-kal. A *teljes rendelésállomány* április végén 6,8%-kal haladta meg az egy évvel korábit, ami megfelel az idei év elején megfigyelt értékeknek, de lényegesen elmarad az előző négy évben regisztrált ütemtől. Az exportrendelések volumene a negyedik hónap utolsó napján 6,6%-kal volt magasabb az egy évvel korábinál, ezen belül a vegyiparé 24,4%-kal, a számítógép, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 15,2%-kal, a gépgyártásé 13,8%-kal, a járműgyártásé ugyanakkor mindössze 2,8%-kal, míg a gyógyszergyártásé 8,2%-kal, a villamos berendezés gyártásé 2,7%-kal elmaradt attól. A belföldi rendelések volumene 10,3%-kal meghaladta a tavaly április végét.

Az első négy hónapban három régióban is csökkent az ipari termelés volumene, a legnagyobb mértékben, 3,8%-kal Nyugat-Dunántúlon, ami az Audi gyár kibocsátásának mérséklődésére utal. Érzékelhetően, 2,5%-kal visszaesett a termelés Közép-Magyarországon, és csekély mértékben, 0,3%-kal Dél-Alföldön, amely a Mercedes gyár termelésének változására vezethető vissza. Négy régióban szerény ütemben bővült az ipari termelés, a kivétel Dél-Dunántúl, ahol az alacsony bázishoz képest 15%-kal nőtt a kibocsátás volumene.

Az építőipari termelés két évig tartó szárnyalása a múlt év közepén stagnálásba, ez évben pedig mélyrepülésbe fordult. Áprilisban az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 2%-kal emelkedett a rendkívül alacsony márciusihoz képest, ugyanakkor jelentősen, 29,8%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első négy hónapban a termelés 28,3%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől; az épületek építése 11,5%-kal, míg az egyéb építményeké alig több mint felére, 47%-kal csökkent.

Az építőipari vállalkozások új szerződéseinek volumene áprilisban – a rendkívül alacsony bázishoz viszonyítva – 24,4%-kal mérséklődött, ezen belül az új épületek építésére irányulóké 15,3%-kal, az egyéb építményeket célzóké 30,6%-kal. Az ágazat teljes szerződésállománya április végén 17,4%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól; ezen belül az épületek építésére irányulóké – az erősödő stadionépítési láz következtében – 57,2%-kal nőtt, az egyéb építményeket célzóké – az uniós finanszírozású út- és vasútfejlesztések lezárultával – kevesebb mint kétharmadára, 38,3%-kal csökkent.

Mezőgazdaság

A ***mezőgazdasági termékek felvásárlása*** az első négy hónapban 2,3%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. A növényi és kertészeti termékek értékesítése számottevően, 18,6%-kal visszaesett. Gabonafélékből 12,4%-kal, zöldségfélékből 10,7%-kal, gyümölcsökből 30,3%-kal, míg ipari növényekből alig több mint feleannyit, 41,3%-kal kevesebbet vásároltak fel, mint a múlt év első négy hónapjában. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 4,4%-kal nőtt; ezen belül a vágóállatoké 5,9%-kal, míg az állati termékeké szerény mértékben, 1,3%-kal emelkedett.

Turizmus

A turistaforgalom előző két évben megfigyelt dinamikus bővülése az év elején is folytatódott. Az első négy hónapban 2 630 ezer ***vendég*** 6 135 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma 7,6%-kal, a ***vendégéjszakáké*** 7,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A ***külföldi-vendég éjszakák*** száma 5,9%-kal nőtt ebben az időszakban. A legtöbb, 368 ezer vendégéjszakát változatlanul a német turisták töltötték el a hazai

szálláshelyeken, igaz, valamelyest, 3,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Brit vendégek 260 ezer éjszakára vettek igénybe magyarországi szálláshelyeket, 6,9%-kal hosszabb ideig, mint a múlt év azonos időszakában. Az osztrák turisták 238 ezer vendégéjszakája 5,2%-os növekedést, az olasz vendégek által igénybe vett 214 ezer éjszaka 9,5%-os csökkenést takar. A cseh turisták 172 ezer vendégéjszakája egyötödös, 20,3%-os bővülést, az oroszok 157 ezer éjszakája 7%-os visszaesést jelent. Az Ázsia országaiból érkezett vendégek 297 ezer éjszakát töltöttek el hazai szálláshelyeken, jelentősen, 18,8%-kal többet, az Amerikai Egyesült Államokból érkezők pedig 134 ezer éjszakát, 3,4%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégforgalom** az első négy hónapban 2 929 ezer éjszakára vette igénybe a kereskedelmi szálláshelyeket, amely jelentős, 8,6%-os emelkedést jelent. A szállodák átlagos foglaltsága az első négy hónapban 46,8% volt, 2 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. Az ötszillagos hotelek kihasználtsága áprilisban 66,1%, a négyszillagosoké 61,8%, míg a gyógyszállóké 57,8% volt. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele április végéig 97 milliárd forint volt, folyó áron 8,5%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

Népmozgalom

Az év első négy hónapjában 29 200 **gyermek született**, 0,5%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 9‰ volt, 0,1 ezrelékponttal kisebb az egy évvel korábbinál. Április végéig 10 100 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest – jelentősen, 30%-kal többet a megelőző évinél. A házasságkötési arányszám 3,1‰ volt, amely 0,7 ezrelékpontos emelkedést jelent.

Az első négy hónapban 42 900 **halálesetet** anyakönyveztek, a rendkívül magas bázishoz képest 14%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A halálozási arányszám 2,2 ezrelékponttal 13,2‰-re mérséklődött. A csecsemőhalálozási arányszám 4,2‰ volt, érzékelhetően, 0,1 ezrelékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél. A **természetes fogyás** ebben a négy hónapban 13 700 főben mérhető, arányszáma 4,2‰-et mutatott, ami 2,1 ezrelékponttal alacsonyabb, mint a múlt év azonos időszakában.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium legutóbbi adatai szerint a múlt évben 280 100 **bűncselekményt** regisztráltak, 15%-kal, ezen belül Budapesten 21,6%-kal kevesebbet, mint az előző évben. A súlyosabb megítélésű **bűntettek** száma egyötödével, 20,5%-kal, az enyhébb megítélésű **vétségeké** 11,6%-kal, a fővárosban 21,5%-kal mérséklődött. A tavalyi évben a sértettek száma 14,6%-kal, az ismertté vált elkövetőké 5,3%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bűnügyi statisztikában kimutatott számottevő mérséklődés jelentős részben a jogszabályok,

azaz a számbavételi mód változásának következménye, de csupán erre a tényezőre nem vezethető vissza. A társadalomban végbement változások ugyanakkor nem támasztják alá ezeket a meglepő adatokat, a hivatalos szervek pedig – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, valamint a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény előírásait megszegve – nem adnak a közvéleménynek érdemi tájékoztatást.

Budapest, 2016. július 2.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat

Megjegyzés: A statisztikai adagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek, és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.